

SLOVENSKA ŠTUDIJSKA KNJIŽNICA CELOVEC

Dragana Laketić

**KNJIŽNICA NA OBISKU: SPODBUJANJE ZGODNJE IN BRALNE PISMENOSTI
V SLOVENSKI ŠTUDIJSKI KNJIŽNICI V CELOVCU**

Pisna naloga za bibliotekarski izpit

Celovec, 2019

IZJAVA O AVTORSTVU IN O JAVNI OBJAVI PISNE NALOGE

Spodaj podpisani(a) Dragana Laketić izjavljam, da sem avtor(ica) pisne naloge za bibliotekarski izpit za bibliotekarja z naslovom: Knjižnica na obisku: Spodbujanje zgodnje in bralne pismenosti v Slovenski študijski knjižnici v Celovcu.

S svojim podpisom zagotavljam, da:

- sem pisno nalogo izdelal(a) samostojno in je moje avtorsko delo,
- so dela drugih avtorjev oziroma avtoric, ki jih navajam neposredno ali povzemam, navedena oziroma citirana v skladu s standardom APA,
- sem besedila ali podatke, ki so avtorsko zaščiteni, uporabil(a) v skladu z določbami zakona, ki določa avtorske pravice,
- je elektronska oblika pisne naloge istovetna s tiskano obliko naloge,
- na podlagi 23. člena Pravilnika o bibliotekarskem izpitu ter v skladu s prvim odstavkom 21. člena Zakona o avtorski in sorodnih pravicah dovoljujem javno objavo elektronske oblike pisne naloge na portalu Digitalne knjižnice Slovenije.

Podpis avtorja(ice): *Laketić Dragana*

V Celovcu, dne 10. 10. 2019

Ključna dokumentacijska informacija

Ime in PRIIMEK: Dragana LAKETIĆ

Naslov pisne naloge: Knjižnica na obisku: Spodbujanje zgodnje in bralne pismenosti v Slovenski študijski knjižnici v Celovcu

Kraj: Celovec

Leto: 2019

Št. strani: 35 Št. slik: 0 Št. preglednic: 2

Št. prilog: 4 Št. strani prilog: 4 Št. referenc: 20

Strokovno usposabljanje za bibliotekarski izpit je potekalo v: SLOVENSKI ŠTUDIJSKI KNJIŽNICI CELOVEC IN OSREDNJI KNJIŽNICI DR. FRANCA SUŠNIKA RAVNE NA KOROŠKEM

Mentor v času strokovnega usposabljanja: Simona Šuler Pandev

UDK: 37.015.31:028.5(436.5Celovec)

Ključne besede: bralna kultura, bralna vzgoja, pismenost, dvojezičnost

Izveček:

V Slovenski študijski knjižnici v Celovcu se srečujemo s številnimi izzivi. Mednje spada tudi lokacija knjižnice, saj smo edina javna knjižnica s slovenskim gradivom na avstrijskem Koroškem, hkrati pa smo tudi največja slovenska knjižnica v Avstriji. Naši uporabniki (pripadniki slovenske narodne skupnosti, slovenska prosvetna društva, dvojezične šole in vrtci) so razpršeni po celi avstrijski Koroški. Glede na to, da ima knjižnica pomembno vlogo pri spodbujanju zgodnje in bralne pismenosti, smo se leta 2017 odločili, da moramo knjižnico pripeljati med ljudi (na teren); svojim uporabnikom smo ponudili možnost izvedbe pravljčnih uric za šolske in vrtčevske otroke. S pravljčnimi uricami smo želeli spodbuditi tudi učenje slovenskega jezika, pripomoči k zgodnji in bralni pismenosti ter ponuditi storitve potujoče knjižnice. Na avstrijskem Koroškem žal nimajo vse šole šolske knjižnice in tudi dostop do slovenskih knjig je ponekod okrnjen. Povratne informacije – pridobimo jih z anketnim vprašalnikom, ki ga izpolnijo udeleženci po izvedeni pravljčni urici – smo analizirali in ugotovili, da so uporabniki zadovoljni z izvedbo, vendar pa moramo biti pri izbiri in predstavitvi pravljice pozorni predvsem na raven znanja slovenskega jezika. Skupine otrok so

glede znanja slovenskega jezika zelo heterogene, zato se učiteljem zdijo izbrane knjige za pravljíčne urice včasih prezahtevne. Zato je zelo pomembno, da se na izvedbo urice ustrezno pripravimo ter se pred izvedbo posvetujemo z učitelji. Z rezultati ankete smo pridobili tako smernice za nadaljnje delo kot ideje za projekte, ki spodbujajo zgodnjo in bralno pismenost. Stopili smo korak bliže k izpolnitvi zadanih knjižničnih vlog. Vzgojno-izobraževalne ustanove smo povabili k aktivnemu sodelovanju v bralnih projektih ter promoviranju branja in pomena knjižnice za razvoj bralne kulture v slovenskem jeziku. Prepričani smo, da s takšnim delom spodbujamo medkulturni dialog in kulturo sodelovanja.

KAZALO

1	UVOD	8
1.1	NAMEN IN CILJI NALOGE	9
2	SLOVENSKA ŠTUDIJSKA KNJIŽNICA CELOVEC	9
2.1	KRATKA ZGODOVINA	9
2.2	UPORABNIKI SLOVENSKE ŠTUDIJSKE KNJIŽNICE	10
2.3	DVOJEZIČNOST IN MANJŠINA	11
3	KNJIŽNIČNE VLOGE IN KORAKI DO BRALNE PISMENOSTI	11
3.1	KNJIŽNIČNE VLOGE	12
3.2	ZGODNJA ALI PREDBRALNA PISMENOST	12
3.3	BRANJE IN BRALNA PISMENOST TER VLOGA ODRASLIH IN KNJIŽNICE PRI NJENEM RAZVOJU	13
4	BIBLIOPEDAGOŠKO DELO IN BRALNI PROJEKTI V SLOVENSKI ŠTUDIJSKI KNJIŽNICI	14
4.1	BIBLIOPEDAGOŠKO DELO, KNJIŽNIČNA IN KNJIŽNA VZGOJA	14
4.2	PRAVLJIČNA URICA: DADI IN LETEČA TORBA	15
4.2.1	Komu so pravljice namenjene?	15
4.2.2	Cilj projekta	15
4.2.3	Kako projekt poteka?	16
4.2.4	Kako potekajo pravljice?	16
5	METODOLOGIJA IN CILJ RAZISKOVALNEGA DELA	18
5.1	HIPOTEZE	18
5.2	OPIS IN NAMEN VPRAŠALNIKA	18
5.3	POSTOPEK ZBIRANJA IN OBDELAVA PODATKOV	19
6	INTERPRETACIJA REZULTATOV IN PREVERJANJE HIPOTEZ	19
6.1	VPRAŠANJE 1: Ali so teme oz. pravljice ustrezne glede na starost otroka?	19
6.2	VPRAŠANJE 2: Kaj vam je posebej všeč?	20
6.3	VPRAŠANJE 3: Bi glede izvedbe pravljice kaj spremenili (predlog, komentar)?	20
6.4	STATISTIČNI PODATKI O POTEKU PRAVLJIČNIH URIC	21
6.5	PROJEKTI, KI SPODBUJAJO ZGODNJO IN BRALNO PISMENOST IN VPLIV IZVEDBE PRAVLJIČNIH URIC NA DRUGE PROJEKTE V SŠK	22
6.6	PREVERJANJE HIPOTEZ	24
6.7	PODLAGA ZA NADALJNJE DELO	25
7	ZAKLJUČEK	25
8	NAVEDENI VIRI IN LITERATURA	26
	Priloga 1: Vabilo v nemščini	28

Laketić, D., Knjižnica na obisku: spodbujanje zgodnje in bralne pismenosti v Slovenski študijski knjižnici v Celovcu. Pisna naloga za bibliotekarski izpit

Priloga 2: Vabilo v slovenščini	29
Priloga 3: Vprašalnik.....	30
Priloga 4: Vzorec vprašalnika in odgovori	32

KAZALO PREGLEDNIC

Preglednica 1: Statistika 2017, 2018, 2019.....	21
Preglednica 2: Statistika za Bralno značko.....	22

ZAHVALA

Zahvaljujem se Slovenski študijski knjižnici in Slovenski prosvetni zvezi iz Celovca za karierno priložnost, ki mi je omogočila nove izkušnje in znanja.

Iskrena hvala Koroški osrednji knjižnici dr. Franca Sušnika na Ravnah na Koroškem za strokovno pomoč in možnost opravljanja prakse tudi v njihovi knjižnici.

Zahvaljujem se mentorici Simoni Šuler Pandev za vse nasvete in spodbudo pri pisanju zaključne naloge.

1 UVOD

Knjižnice imajo pomembno vlogo pri spodbujanju zgodnje in bralne pismenosti. Svojim uporabnikom ponujajo veliko možnosti za razvijanje in negovanje bralne kulture. Če želimo biti vpeti v lokalno okolje, se moramo povezati tudi z vzgojno-izobraževalnimi ustanovami in zanje pripraviti ustrezne programe. V Slovenski študijski knjižnici v Celovcu se srečujemo s številnimi izzivi. Med njimi je lokacija knjižnice, saj smo edina javna knjižnica s slovenskim gradivom na avstrijskem Koroškem, hkrati pa smo tudi največja slovenska knjižnica v Avstriji. Naši uporabniki (pripadniki slovenske narodne skupnosti, slovenska kulturna in prosvetna društva, dvojezične šole in vrtci) so razpršeni po celi avstrijski Koroški. Zato smo se leta 2017 odločili, da popeljemo knjižnico med ljudi (na teren) in tako svojim uporabnikom ponudimo možnost izvedbe pravljčnih uric na šolah in v vrtcih. S pravljčnimi uricami smo želeli spodbuditi tudi učenje slovenskega jezika, širiti bralno kulturo in pripomoči k razvoju zgodnje in bralne pismenosti. »Pravljica je pravzaprav ena redkih, če ne sploh edina zvrst, ki nagovarja otrokovo osebnost v celoti« (Zalokar Divjak, 2002, str. 93). Celostno smo želeli pristopiti tudi k izpolnjevanju knjižničnih vlog, ki spodbujajo predbralno in bralno pismenost otrok ter promovirajo bralno kulturo.

Pravljčne urice so se nam zdele najustreznejši način, da se približamo otrokom. »Pri uri pravljic nam gre v bistvu za načrtno, premišljeno usmerjanje in uvajanje otrok v svet umetnosti, v svet literature ter za spodbujanje in kultiviranje otrokovega občutka za njene estetske vrednote« (Šircelj, Kobe in Gerlovič, 1972, str. 41). Vse te elemente smo vključili v projekt »Dadi in leteča torba«. Hkrati pa smo šolam in vrtcem ponudili tudi možnost obiska potujoče knjižnice.¹ Na žalost vse šole na avstrijskem Koroškem nimajo šolske knjižnice in tudi dostop do slovenskih knjig je ponekod okrnjen.

Povratne informacije – pridobljene z anketnim vprašalnikom, ki so ga udeleženci izpolnili po izvedeni pravljčni urici – smo analizirali in predstavili rezultate. Tako smo pridobili smernice za nadaljnje delo in ideje za nadaljnje projekte, ki spodbujajo zgodnjo in bralno pismenost dvojezičnih otrok na avstrijskem Koroškem. Prav tako bomo pridobljene rezultate lahko uporabili za izboljšanje izvedbe pravljčnih uric, da bodo razumljive vsem otrokom in zanje primerne.

¹ V Slovenski študijski knjižnici v Celovcu izraz Potujoča knjižnica uporabljamo za gradivo, ki ga pripravimo in za dalj časa (po potrebi tudi za 12 mesecev) posodimo društvom in vzgojno-izobraževalnim ustanovam. Po naročeno gradivo pridejo sami v knjižnico ali pa jim ga dostavimo na želeni naslov.

»Zgodbe dajo dnevu barvo. Pa ne le to. Vodijo in oblikujejo način, kako doživljamo vsakdanje življenje, komuniciramo z ljudmi in z njimi gradimo medsebojne odnose. Zgodbe pripovedujemo, da postanemo del socialnega sveta, da spoznamo, kdo smo.« (Engel, 2000, cv: Kucler, 2002, str. 25) Prav to pa je tudi namen tako vzgojno-izobraževalnih ustanov kot tudi knjižnice, da s svojimi projekti pri otrocih spodbudi pozitiven odnos do branja, slovenske besede, jezika, zgodb, ilustracij, odkrivanja sveta in navsezadnje tudi knjižnice. (Strokovna priporočila in standardi za splošne knjižnice, 2018, str. 32)

1.1 NAMEN IN CILJI NALOGE

S povzemanjem različnih virov literature, ki se nanašajo na bralno kulturo in razvoj bralne pismenosti, v teoretičnem delu razložimo celotni proces vpliva knjižnice na njun razvoj. Razložimo pa tudi nekaj pojmov, s katerimi orišemo delovanje Slovenske študijske knjižnice na avstrijskem Koroškem; za nadaljnjo raziskavo sta ključnega pomena tako razlaga jezikovnih pojmov, ki se nanašajo na dvojezičnost, kot tudi zgodovina knjižnice.

Med glavnimi nalogami knjižnice je razvoj predbralne ali zgodnje pismenosti, bralne kulture in bralne pismenosti otrok. V Slovenski študijski knjižnici v Celovcu smo si zadali cilj, da bomo te knjižnične vloge razširili tako, da smo knjižnico peljali »na obisk« med ljudi. Ker smo edina slovenska knjižnica na avstrijskem Koroškem, se nismo omejili samo na lokalno skupnost. Spodbujanje povezovanja ter kulture sodelovanja in ustvarjalnosti v lokalni skupnosti smo razširili na širše območje. Oblikovali smo projekt pravljčnih uric »Dadi in leteča torba«² in se za izvedbo dogovorili skoraj z vsemi dvojezičnimi vrtci in šolami na avstrijskem Koroškem. Tako smo sodelujočim želeli približati knjižnico in aktivno sodelovati pri razvoju bralne kulture ter zgodnje in bralne pismenosti otrok. V nadaljevanju naloge predstavljamo kratko zgodovino knjižnice, knjižnične vloge, ki se navezujejo na obravnavano temo in izvedbo projekta, ter spremljajoče aktivnosti.

2 SLOVENSKA ŠTUDIJSKA KNJIŽNICA CELOVEC

2.1 KRATKA ZGODOVINA

Slovenska študijska knjižnica Celovec je druga največja knjižnica na avstrijskem Koroškem in

² Projekt, ki se je najprej imenoval »Pravljčne urice z Dadijem in Dragano«, je izvajalka leta 2019 preimenovala v »Dadi in leteča torba«; logotip na priloženih vabilih vsebuje še prejšnje poimenovanje.

obenem največja knjižnica s slovenskim gradivom v Avstriji. Trenutno hrani okoli 145.000 enot knjižničnega gradiva (knjig, zemljevidov, notnega gradiva, zvočnih in videokaset, zgoščenk itd.) ter okoli 500 naslovov serijskih publikacij.

Leta 1927 jo je ustanovila Slovenska krščanska zveza, ki se je pozneje preimenovala v Slovensko prosvetno zvezo. V času nacizma je bila slovenska beseda na Koroškem prepovedana, tako so bile tudi slovenske knjige, ki jih ljudje niso uspeli skriti, zaplenjene in deloma uničene. Knjižnica se je takrat borila za svoj obstoj, izgubljena je bila tudi vsa dokumentacija. Po vojni je Slovenska prosvetna zveza knjižnico obnovila in v njej ponovno vzpostavila knjižnično dejavnost. Knjižnico so postopoma obnavljali in obdelovali gradivo, pri čemer jim je bila v veliko pomoč Študijska knjižnica z Raven na Koroškem, danes Koroška osrednja knjižnica dr. Franca Sušnika, Ravne na Koroškem. Tako so slovenska prosvetna društva lahko s knjigami ponovno oskrbovali s potujočo knjižnico. Ko je bil leta 1973 v Sloveniji sprejet Zakon o obveznem izvodu, je Slovenska študijska knjižnica postala ena od prejemnic. Število enot gradiva v zbirki je začelo naraščati, zaposlili so tudi strokovno usposobljeno knjižničarko, leta 1975 pa je začela knjižnica redno poslovati. Leta 1985 se je knjižnica preselila v poslopje novozgrajenega Mladinskega doma Slovenskega šolskega društva v Celovcu, kjer se nahaja še danes. Od leta 1990 je vključena v avstrijsko zvezo splošnih knjižnic (Büchereiverband Österreichs), od leta 1997 pa tudi v slovenski spletni bibliografski sistem in servis COBISS.³

»Odkar je konec leta 2006 v Sloveniji začel veljati novi Zakon o obveznem izvodu, je knjižnica upravičena samo še do publikacij, izdanih z javnimi sredstvi, preostalo gradivo pa kupuje s pomočjo subvencij Urada RS za Slovence v zamejstvu in po svetu.« (O nas, 2017)

Predvsem zaradi kroničnega pomanjkanja finančnih sredstev si knjižnica še vedno prizadeva za svoj obstoj. Brez pomoči iz Slovenije knjižnica ne bi mogla delovati. Kljub temu se ustanovitelji in zaposleni v knjižnici trudijo, da bi bila ponudba knjižnice aktualna in kot takšna proaktivna v svojem okolju.

2.2 UPORABNIKI SLOVENSKE ŠTUDIJSKE KNJIŽNICE

Naši uporabniki so razpršeni po celi Avstriji. Nemalokrat se zgodi, da za obisk knjižnice prevozijo tudi do 300 km (študenti in raziskovalci z Dunaja). Večina uporabnikov pa je pripadnikov slovenske narodne skupnosti na avstrijskem Koroškem ali članov slovenskih

³ COBISS je kratica za Kooperativni spletni bibliografski sistem in servis.

kulturnih in prosvetnih društev, med njimi so tudi dvojezične šole in vrtci, priseljenci iz Slovenije in Avstrijci, ki bi se radi naučili slovensko in se spoznali s slovensko literaturo. Uporabnike imamo tudi zunaj meja Avstrije. Svojim uporabnikom in prijateljskim knjižnicam (Narodna in univerzitetna knjižnica Ljubljana, Koroška osrednja knjižnica dr. Franca Sušnika, Ravne na Koroškem) vzajemno nudimo brezplačno medknjižnično izposajo. Za vse preostale knjižnice v Sloveniji in Avstriji je ta storitev plačljiva. Uporabniki knjižnice so v večini primerov naravni dvojezični govorci, zato na naslednjih straneh razložimo tudi ta, za nadaljnjo raziskavo ključni jezikovni pojav.

DVOJEZIČNOST IN NARODNA SKUPNOST

Tako kot za vse manjšine, je tudi posebni status slovenske manjšine na Koroškem zagotovljen z mednarodnim zakonom. (Pravne osnove, 2019) Manjšino lahko definiramo kot »skupino ljudi, ki se razlikuje od širše skupine bodisi po rasi, narodnosti, religiji ali jeziku. Značilno je, da imajo manjšine manjše možnosti družbenega vpliva.« (Unuk, 1997, str. 34)

Dvojezičnost ali bilingvizem se v različnih okoljih in situacijah vsakodnevno »rojeva« in nastaja umetno in naravno. Večina koroških Slovencev je naravnih dvojezičnih govorcev. Kot navaja Týrová (2008), je dobro definicijo dvojezičnosti podala avtorica Tove Skutnabb – Kanggass, ki pravi, da je »naravni bilingvizem (dvojezičnost) tisti, ki se je naravno razvil v bilingvalnem okolju. Dva jezika posameznik usvaja naenkrat ali pa postopoma v bilingvalni skupnosti in vsakodnevnih stikih z nosilci nekega jezika.« Smiselno je povzeti še trditev Andréja Martineta (Martinet, 1963, cv: Filipović, 1986, str. 30), ki pri določevanju bilingvizma odklanja merilo perfektnosti in meni, da je število »lingvističnih virtuozov« v bilingvalnem okolju, ki ne bi podlegli vplivom enega ali drugega jezika, zelo omejeno.

Na jezikovno izražanje koroških Slovencev močno vpliva dominantni (nemški) jezik. Še vedno so opazni asimilacijski pritiski iz preteklega zgodovinskega obdobja, ki se odražajo v škodo slovenskega jezika. To je opazno tudi v zelo heterogenih skupinah dvojezičnih govorcev v vrtcih in šolah. Nekateri pripadniki slovenske narodne skupnosti zelo dobro govorijo slovensko, spet drugi zelo slabo, tretji pa se s slovenskim jezikom srečajo prvič šele v vrtcu ali šoli. Prav zato je zelo pomembno, da jim omogočimo dostop do knjižničnega gradiva v njihovem maternem jeziku.

3 KNIŽNIČNE VLOGE IN KORAKI DO BRALNE PISMENOSTI

3.1 KNJIŽNIČNE VLOGE

Knjižnične vloge, kot so razvoj predbralne pismenosti, bralne kulture in bralne pismenosti otrok, ponujajo številne možnosti delovanja. Zelo pomembno je, da se v vsakem projektu določi ciljna skupina ter koristi, ki jih jim bodo prinesle izvedene storitve. Na naslednjih straneh te knjižnične vloge povzemamo in jih povežemo s teorijo.

3.2 ZGODNJA ALI PREDBRALNA PISMENOST

Nihče se ne rodi pismen. Med prve korake k predbralni pismenosti spadata govorjenje novorojencem in prepevanje. Vilarjeva (2017, str. 17) t. i. porajajočo pismenost opredeli kot »vse, kar otrok ve o branju in pisanju, preden sam postane bralec in preden obvlada spretnost pisanja«. Prav tako Pečjak (2003) zgodnjo oz. porajajočo pismenost opredeli kot predhodno bralno pismenost, in poudarja, da je opismenjevanje dolgotrajen proces, ki traja večji del predšolskega obdobja. Razdeli ga v dve skupini, na elemente pismenosti, ki izhajajo iz otroka samega, in elemente, v katerih so ključni dejavniki okolja.

V brošuri *Otrok, branje, odrasli* Jamnik in Perko (2018) razdelita branje in otroke v tri obdobja. Branje in otrok v predšolskem obdobju, branje in otrok v zgodnjem bralnem obdobju ter branje in samostojni bralec. Otroka postopno vključujemo v svet branja. V t. i. predšolskem obdobju otroka že od rojstva motiviramo tako, da se z njim pogovarjamo, mu pojemo uspavanke in se igramo bibanke. Postopoma mu ponudimo igralne knjige, mu kažemo slike in skupaj gledamo ilustracije. Sprašujemo ga in spodbujamo, da tudi sam reagira na prebrano.

V tretjem letu starosti otrok prehaja v tako imenovano pravljlično obdobje, ki traja do vstopa v šolo. Takrat posluša pravljice in drugo domišljijско literaturo. To je tudi obdobje, ko se otroci spoznajo s pravljličnimi uricami v knjižnici. Prehod iz pravljličnega obdobja se nadaljuje v robinzonsko obdobje, v katerem otroci že samostojno berejo (Jamnik, 1994, str. 13).

Knjižnica lahko na razvoj predbralne pismenosti pozitivno vpliva že v predbralnem obdobju, če v svoje storitve in projekte vključi predšolske otroke, starše in druge, ki skrbijo za otrokov predbralni razvoj. Knjižnica v lokalnem okolju ozavešča o pomenu razvoja predbralne pismenosti, zagotavlja ustrezno knjižnično gradivo, organizira dogodke, predavanja in svetuje ter se povezuje s potencialnimi partnerji. V tej starostni skupini so pomembne ustanove, kot so jaslice in vrtci. (Strokovna priporočila in standardi za splošne knjižnice, 2018, str. 32–34)

3.3 BRANJE IN BRALNA PISMENOST TER VLOGA ODRASLIH IN KNJIŽNICE PRI NJENEM RAZVOJU

»Branje je ena najstarejših možganskih funkcij – od vseh bitij na zemlji samo človek bere. Branje je tudi ena najvažnejših funkcij v življenju.« (Dolinšek Bubnič, 1994, str. 115)

Nacionalna strategija za razvoj bralne pismenosti (2017, str. 3) bralno pismenost opredeli kot »kritično vrednotenje in uporabo pisnih informacij«, ki se s posameznikovim razumevanjem stalno razvijajo. »Ta možnost vključuje razvite bralne veščine, zmožnost (kritičnega) razumevanja prebranega ter pojmovanje branja kot vrednote in motiviranost za branje.«

Tako kot mu vsak dan ponudimo hrano, moramo odrasli otroku vsak dan ponuditi knjigo. Odrasli, ki berejo in so obkroženi s knjigami, naj bodo zgled otrokom, saj je to eden od prvih pogojev za razvoj bralnih veščin. »Knjižnica zagotavlja raznovrstne bralne vire glede na interese in razvojne stopnje otrok, pri čemer upošteva uporabnike s posebnimi potrebami (narodne manjšine in jezikovne skupine, otroci z ovirami pri branju).« (Strokovna priporočila in standardi za splošne knjižnice, 2018, str. 35) Odrasli posredniki pa moramo te možnosti izkoristiti, če želimo sodelovati pri promoviranju bralne kulture.

Novljanova (2005, str. 87) naloge splošnih knjižnic s stališča bralne kulture opredeli tako:

- »Knjižnice so kot javni zavod dolžne razvijati bralno kulturo.
- Knjižnice aktivno posegajo v razvijanje bralne kulture.
- Knjižnice spodbujajo bralno kulturo s knjižnično zbirko na področju informiranja, izobraževanja in sprostitve.«

Otrok se s pomočjo knjige seznani s črkami in z ilustracijami, počasi začne razumevati vlogo tiska in začne oblikovati postopno bralno pismenost. Najprej s pomočjo naših besed in pripovedi, pozneje z lastno zmožnostjo branja. Ko v roko vzame knjigo, izve nekaj novega, s tem se nauči, da je knjiga vir informacij. Otroka pripravljamo za razvoj zgodnje pismenosti, pozneje, ko že pozna abecedo in je že šolar, ga skupaj z učitelji spodbujamo, da se približa bralni pismenosti in jo usvoji.

Pismenost bi lahko opredelili tudi kot interakcijo med posameznikom in zunanjim svetom. Bralno pismeni smo takrat, ko uporabljamo in razumemo pisne jezikovne oblike, ki jih od nas zahteva družba. »Noben otrok se ne nauči brati, da bi nekega dne užival ob romanu priznanega

avtorja, marveč zato, da bi razumel in obvladal svet okoli sebe.« (Kropp, 2000, str. 221)

Prav tako ob sodelovanju s knjižnico otroka za branje navdušimo z različnimi motivacijskimi postopki, kot so različni dogodki, ki poleg promocije branja ponujajo možnosti kakovostnega preživljanja prostega časa in razvoj spodbujajo z igro, druženje itn. (Strokovna priporočila in standardi za splošne knjižnice, 2018, str. 35) Te dejavnosti se navezujejo na različne bibliopedagoške projekte, ki poleg zgodnje in bralne pismenosti otroku nudijo knjižnično in knjižno vzgojo. Tudi v Slovenski študijski knjižnici v Celovcu program za otroke oblikujemo po zgoraj navedenih priporočilih.

4 BIBLIOPEDAGOŠKO DELO IN BRALNI PROJEKTI V SLOVENSKI ŠTUDIJSKI KNJIŽNICI

4.1 BIBLIOPEDAGOŠKO DELO, KNJIŽNIČNA IN KNJIŽNA VZGOJA

Med pogostejšimi oblikami bibliopedagoških dejavnosti v slovenskih splošnih knjižnicah so pravljичne urice. Tako je tudi v Slovenski študijski knjižnici, le da jih v večini primerov izvajamo na terenu (v jaslih, vrtcih in ljudskih šolah). Bibliopedagoške projekte, ki jih izvajamo v knjižnici, ter vplive pravljичnih uric na sodelujoče predstavljamo v naslednjih poglavjih. Na tem mestu razložimo pojma knjižna in knjižnična vzgoja, ki sta zelo pomembna pri bibliopedagoškem delu in tvorita most do bralne pismenosti. Podobnega mnenja je tudi avtorica Marjana Kobe, ki pravi, da ima »knjižničarjevo pedagoško delo z otroki dve izhodišči: knjižno in knjižnično vzgojo otrok« (Kobe idr., 1990, str. 7), ki vodita do bralne pismenosti.

»**Knjižna vzgoja** pomeni oblikovanje otroka v bralca, ki bo knjigo potreboval, ki bo znal doživljati dobro leposlovje v vseh njegovih razsežnostih ter znal uporabljati vredno informacijsko knjigo, skratka knjižnična vzgoja usposablja otroka v ozaveščenega uporabnika knjige.« (Kobe, 1974, cv: Haramija, 2004, str. 16) Tako se otrok postopno oblikuje ne samo v bralca, ampak tudi v uporabnika različnih knjižničnih gradiv. (Jamnik, 1994, str. 12)

Dobro je tudi vedeti, kaj vzgoja otroka »ob knjigi in za knjigo« prinaša otroku. Prinaša namreč veliko koristi in prednosti za njegov intelektualni razvoj:

- ob knjigi postane bolj razgledan,

- ob prebiranju pravljic razvija domišljijo in krepi ustvarjalnost,
- laže obvladuje vsakodnevne težave,
- omogoča mu samostojen izbor informacij in razvoj opismenjevanja itn. (Jamnik, 1994, str. 12–13)

Knjižna in knjižnična vzgoja se razlikujeta. »**Knjižnična vzgoja** je postopno, starostni stopnji primerno sistematično usposabljanje otrok v samostojne uporabnike knjižnice in knjižničnega gradiva skupaj z ustreznimi knjižničnimi pomagali, kot so katalogi, leksikoni, enciklopedije, priročniki, bibliografije, slovarji, atlasi itd.« (Jamnik, 1994, str. 12)

Za knjižnično vzgojo je najpomembnejše sodelovanje knjižnice z vzgojno-izobraževalnimi ustanovami in s starši, prav oni so namreč most do bralne pismenosti otrok. Knjižničar lahko otroka za branje dodatno motivira s svetovanjem pri izboru ustrezne literature, z vabljenjem na prireditve v knjižnici, izvajanjem pravljичnih uric na terenu po šolah in vključevanjem v bralne projekte. Njegova naloga je, da otroku ponudi orodja, s katerimi postane aktiven član knjižnice in razvije svoje bralne sposobnosti, ki mu bodo koristile v vsakdanjem življenju, šoli in pozneje v odraslosti.

4.2 PRAVLJIČNA URICA: »DADI IN LETEČA TORBA«

4.2.1 Komu so pravljичne urice namenjene?

Pravljичne urice so namenjene dvojezičnim ljudskim šolam, vrtcem in vsem dvojezičnim otrokom na avstrijskem Koroškem, ki obiskujejo Slovensko študijsko knjižnico v Celovcu in so njeni uporabniki.

Udeležencem pravljичnih uric želimo sporočiti, da imajo pravljice tudi globlji pomen. Bettelheim (1999, str. 13) to sporočilo povzame z naslednjimi besedami. »Pravljice na najrazličnejše načine otrokom sporočajo, da se v življenju ni mogoče izogniti spopadanju z resnimi težavami, da je ta boj bistveni del človekovega obstoja – toda človek pred njim ne beži, temveč se neomajno postavlja po robu nepričakovanim in pogosto nezasluženim težavam, premaga vse ovire in na koncu zmaga«.

4.2.2 Cilji projekta

Cilji projekta so spodbujanje znanja in učenja slovenskega jezika na avstrijskem Koroškem, spoznavanje kulture branja in dvojezičnosti, krepitev zgodnje in bralne pismenosti ter promocija Slovenske študijske knjižnice v Celovcu. Hkrati pa s pravljimi uricami želimo odraslim na terenu ponuditi kakovostno literaturo in tehnike, s katerimi otroke postopoma pripeljejo do bralne pismenosti. Z vsem omenjenim želimo poudariti prednosti sodelovanja med knjižnico in vzgojno-izobraževalnimi ustanovami.

Projekt izvajamo že tretje leto. Leta 2017 smo k sodelovanju povabili 60 ljudskih šol in 16 vrtcev na avstrijskem Koroškem. Dvojezično vabilo vsako leto pošljemo na njihove elektronske naslove. Projekt vsako leto predstavimo tudi na radiu ORF/Slovenski spored, kar je k sodelovanju privabilo še nekaj dodatnih dvojezičnih šol in vrtcev. Otroci, ki se udeležujejo projekta, so stari od enega do štirinajst let.

4.2.3 Kako projekt poteka?

Za termine se dogovorimo po telefonu ali elektronskem naslovu pravljicneurice@gmail.com. Pravljica urica je prilagojena starosti otrok in njihovem znanju slovenščine, zato se pred prihodom na pravljice urice z učitelji in vzgojitelji dogovorimo za razvrstitev otrok v skupine. Za začetnike učiteljem predhodno po e-pošti pošljemo temo in besedišče pravljice ali pa se prilagodimo učnemu programu v šoli (po predhodnem dogovoru s šolo). Za večino skupin pa je pravljica presenečenje in se ob poslušanju naučijo novih besed. Za primer, da je v skupini otrok, ki je načrtovano pravljico že prebral, vedno pripravimo dve pravljici. Izvajalka s seboj prinese tudi cel zaboj otroških knjig, ki si jih po pravljici urici otroci lahko ogledajo. Izvajalka vodi tudi evidenco predstavljenih knjig.

4.2.4 Kako potekajo pravljice urice?

Pravljice urice z naslovom »Dadi in leteča torba« izvaja knjižničarka in pravljica urica Dragana Laketić, Dadi pa je lutka, ki je poliglot in z njo potuje v »čarobni leteči« torbi. Na šolo/v vrtec prideta ob dogovorjenem terminu ter prebereta pravljico, ki ustreza znanju slovenskega jezika otrok. Vzgojno-izobraževalne ustanove, ki so v bližini knjižnice, pridejo na pravljico urico v knjižnico, bolj oddaljene šole in vrtce pa izvajalka obišče. Dadijev nahrbtnik postane čaroben šele, ko Dragana po njem posuje čarobni prah (bleščice), pri čemer ji pomagajo tudi otroci. Nato torba začne »leteti«. Skupaj jo ustavimo in pokličemo Dadija, da pride iz torbe. Dadi pozdravi otroke in vsakemu izreče kompliment, ga kaj vpraša, mu da roko, da se spoznata, ali »petko«. Vedno jih vpraša, koliko jezikov znajo in ali poznajo razliko med knjižnico in

knjigarno. Ob tem se otroci zelo zabavajo. Potem preberejo pravljico in se pogovorijo o temi. Izvedbo pravljice spremljata gestika in mimika, veliko otrok namreč zelo slabo ali pa skoraj ne razume slovensko. Občasno jim kakšno besedo prevede tudi v nemščino. Ob koncu sledita še uganka ali pesmica. Dadija, ki je lutka – poliglot, potuje po svetu, pripoveduje pravljice, ljudje ga v zahvalo naučijo novega jezika. Dadi k otrokom prihaja z vedno novo pravljico in moralnim in izobraževalnim naukom. Izvajalka Dadija včasih predstavi tudi s spodnjo pesmico, saj je veliko vrtcev zelo glasbeno usmerjenih.

»Dadi je fantek, ki na leteči torbi leti.

Rad bere in nas s pravljico razveseli.

Čarovnija se zgodi,

ko na torbo zlat prah prileti.

V drugo deželo odleti,

kjer se novega jezika nauči.

Je poliglot – veliko jezikov govori.

Veliko ve in svoje znanje deli,

zabavamo se – zato ga imamo radi vsi.«

Dadi in izvajalka pravljico popestrita še z možgansko telovadbo, s petjem, z uganko in doživetim pripovedovanjem, ki spodbujajo divergentno razmišljanje. »Pravljica torej interpretira življenjske resnice z živimi podobami, liki in dogajanji. Stvari iz nevidnega in neotipljivega sveta prenaša v podobe, v vidni predstavi svet. To dosega z izjemno čistostjo in enostavnostjo, kakršne današnji človek, z izjemo otroka, ne premore več.« (Zalokar Divjak, 1998, str. 65)

Ob koncu pravljíčne urice učitelji/vzgojitelji izpolnijo anketni obrazec in vanj vpišejo povratne informacije o tem, kako so zadovoljni s pravljíčnimi uricami, ali bi glede izvedbe še kaj spremenili, koliko otrok se je udeležilo pravljíčnih uric ipd.

Pravljíčna urica traja 45–60 minut, po želji se lahko skrajša na 30 minut. Krajše urice izvajamo v jaslih in šolah, kjer je znanje slovenščine na nizki ravni. Preostali čas se otroci igrajo z

Dadijem, pojejo ali listajo knjige, ki jih s seboj prinese izvajalka.

5 METODOLOGIJA IN CILJ RAZISKOVALNEGA DELA

Pri raziskovalnem delu smo uporabili kvantitativno metodo. Anketni vprašalnik se nanaša na izvedbo pravljčnih uric. Povratnim informacijam sta v anketi namenjeni dve odprti vprašanji, eno vprašanje, ki ponuja možnost specifičnega mnenja, pa je polodprtega tipa. Anketa je kratka, ker prvotno ni bila namenjena raziskavi, ampak samo zbiranju povratnih informacij udeležencev za izboljšanje izvedbe pravljčnih uric in lažjemu vodenju statistične razpredelnice.

Z anketnim vprašalnikom smo želeli izvedeti, ali so respondenti zadovoljni z izvedbo pravljčnih uric. Ali se jim zdi izbrana knjiga primerna, bi želeli glede izvedbe kaj spremeniti, imajo kakšne predloge za izboljšavo. Svoje mnenje pa so po pravljčni urici izvajalki lahko tudi povedali. Tako izvajalka izve, kaj naj jim v prihodnje ponudi in kako naj svoje storitve še izboljša.

5.1 HIPOTEZE

V pisni nalogi smo želeli preveriti naslednje hipoteze.

H1: Predvidevamo, da so uporabniki zadovoljni z izvedbo pravljčnih uric in da s takšnim načinom dela spodbujamo zgodnjo in bralno pismenost otrok, saj jim s tem pomagamo doseči tudi višjo raven bralne in drugih pismenosti.

H2: Predvidevamo tudi, da se učiteljem izbrane knjige za pravljčne urice glede na znanje slovenskega jezika otrok včasih zdijo prezahtevne.

H3: Predvidevamo, da s pravljčnimi uricami na šolah in v vrtcih spodbujamo medkulturni dialog in kulturo sodelovanja.

5.2 OPIS IN NAMEN VPRAŠALNIKA

Statistiko pravljčnih uric smo začeli voditi oktobra 2017, pravljčne urice pa smo začeli izvajati že leta 2016. Najprej smo jih za šole in vrtce organizirano pripravljali samo v knjižnici. Zaradi velikega zanimanja smo začeli pravljčne urice izvajati tudi na terenu. Vprašalnik sodelujočo institucijo najprej nagovori z vprašanjem, zakaj naj vprašalnik sploh izpolni. Prvi

del vprašalnika zahteva podatke o udeležencih (šoli/vrtcu), datum izvedbe, ime in priimek učitelja/vzgojitelja, razred in starost otrok, število skupin in število otrok. Zbrane podatke nato prenesemo v statistično preglednico.

Drugi del vprašalnika vsebuje tri vprašanja. Pri prvem vprašanju nas zanima, ali se respondentom teme oz. izbrane pravljice glede na starost otrok zdijo ustrezne. Ponujena sta dva odgovora, da ali ne. Če obkrožijo ne, jih prosimo še za obrazložitev.

Pri drugem vprašanju nas zanima, kaj jim je pri izvedbi pravljичne urice še zlasti všeč.

Pri tretjem vprašanju nas zanima, ali bi pri izvedbi pravljичne urice kaj spremenili, prosimo jih še za komentar ali predlog.

Na koncu se jim še zahvalimo in jim sporočimo, da bomo njihove predloge in komentarje z veseljem upoštevali. V praksi to pri naslednji pravljичni urici tudi storimo. Seveda pa se o tem tudi ustno pogovorimo.

5.3 POSTOPEK ZBIRANJA IN OBDELAVA PODATKOV

Analizirali smo povratne informacije, pridobljene s kratkim anketnim vprašalnikom, ki ga učitelji in vzgojitelji izpolnijo po pravljичni urici. Naključno smo izbrali 100 anket, izpolnjenih med letoma 2017 in 2019. Trideset izbranih anket je iz leta 2017, petintrideset iz leta 2018, prav toliko iz leta 2019. Zabeležili smo tudi svoja opažanja ob pogovoru z udeleženci na terenu.

6 INTERPRETACIJA REZULTATOV IN PREVERJANJE HIPOTEZ

Od stotih naključno izbranih anket smo izločili samo eno, saj respondent ni odgovoril na nobeno od treh vprašanj. Izpolnil je samo uvodne podatke, v kateri šoli oziroma vrtcu so bile izvedene pravljичne urice, kar pa pri tej analizi ni relevantno. Anketni vprašalnik je dostopen v prilogi naloge, prav tako pa tudi vsi odgovori respondentov. V nadaljevanju sledi analiza rezultatov raziskave.

6.1 VPRAŠANJE 1: Ali so teme oz. pravljice ustrezne glede na starost otroka?

Med stotimi naključno izbranimi in analiziranimi anketami samo v eni anketi to vprašanje ni izpolnjeno. Devetindevetdeset jih meni, da so teme pravljичnih uric glede na starost otrok

ustrezne. Anketiranci so v večini primerov obkrožili odgovore »da« ali »da, zelo ustrezajo«. Dejstvo, da se večini udeležencev raziskave zdi, da so pravljíčne urice ustrezne starostni skupini otrok, kaže na to, da je bila komunikacija med izvajalko in vzgojno-izobraževanimi ustanovami dobra.

6.2 VPRAŠANJE 2: Kaj vam je posebej všeč?

Na vprašanje, kaj jim je posebej všeč, je odgovorilo devetinosemdeset udeležencev, enajst jih na to vprašanje ni odgovorilo. Prostor za odgovor so pustili prazen ali pa so ga prečrtali. Preostali sta tako izvedba kot celoten potek pravljíčne urice zelo všeč. Večini je všeč razgibanost pravljíčne urice, ki vključuje različne metode pedagoškega in bibliopedagoškega dela. S takšnim načinom dela želi izvajalka aktivno sodelovati pri razvoju predbralne in bralne pismenosti ter bralne kulture. Iz odgovorov respondentov opazamo, da jim je zelo všeč, da lahko otroci aktivno sodelujejo pri pravljíčni urici, da izvajalka ustvarja pristen stik z njimi in da jih za branje in poslušanje motivira tudi z lutko in s pesmijo, da veliko uporablja mimiko in gestiko in vztraja pri lepo izgovorjeni slovenski besedi ter ob branju spreminja glas. Iz tega lahko sklepamo, da se izvajalka zelo dobro pripravi na pravljíčno urico. Iz komentarjev ugotavljamo, da niso vsi otroci dvojezični in da kljub temu, da ne razumejo slovensko, mirno sledijo pravljíci. Razlog je verjetno v razgibanosti pravljíčne urice, ki vsakemu otroku nekaj da in ga animira, da zgodbi sledi do konca. Če niso razumeli pravljíce, so lahko na koncu telovadili, zaplesali ali listali knjige. Branje je bilo doživeto kot sinonim za veselje in zabavo.

Zelo uporabni so tudi predlogi učiteljev, ki želijo že vnaprej izvedeti temo pravljíce in otroke že pred pravljíčno urico seznanijo z besediščem; sama pravljíčna urica je tako lahko zabavna ponovitev snovi. Otroke lahko na različne načine spodbudimo, da berejo in razvijajo bralno pismenost. Učiteljem je bilo še zlasti všeč, če smo brali knjigo brez teksta ali slikopis in so otroci brali skupaj z izvajalko. Skupaj prebrana knjiga je bila tudi motivacija za samostojno branje in s tem za sodelovanje v projektu Bralna značka.

6.3 VPRAŠANJE 3: Bi glede izvedbe pravljíčne urice kaj spremenili (predlog, komentar)?

Na vprašanje, ali bi glede izvedbe pravljíčnih uric kaj spremenili, je odgovorilo devetintrideset udeležencev, enainšestdeset jih ni komentiralo. Preostalih devetintrideset je v večini primerov napisalo pohvalni komentar, da so z izvedbo pravljíčnih uric zadovoljni in da jim takšna izvedba ustreza. Konkretnih predlogov za izboljšavo je bilo samo dvanajst, ki se v večini primerov nanašajo na možnosti nadaljevanja pravljíčne urice. Na primer, da bi pri uri dobili

tudi delovne liste z vprašanji, da bi ponovili vsebino pravljice z učnimi karticami ali nadaljevali stavke iz zgodbe, da bi otroci uprizorili predstavo o prebrani pravljici ipd. Vse tovrstne predloge in komentarje smo pri izvedbi upoštevali, če so bili v skladu s pravljničnimi uricami in ne s poukom slovenščine. Menimo, da se morajo pravljnične urice razlikovati od pouka, zato za otroke nismo nikoli pripravili delovnih listov. V šolah, v katerih so učitelji izrazili mnenje, da je pravljica prezahtevna ali da je bila pravljnična urica predolga, smo pri naslednji izvedbi to tudi upoštevali.

6.4 STATISTIČNI PODATKI O POTEKU PRAVLJNIČNIH URIC

Leta 2017 smo pripravili 66 pravljničnih uric, naslednje leto 112, letos pa 65. V treh letih so pravljnično urico poslušali 4804 otroci in odrasli. S pravljničnimi uricami smo izvedli 230 ur bibliopedagoškega dela.

Preglednica 1: Statistika 2017, 2018, 2019

Pravljnična urica »DADI & DRAGANA« Märchenstunde »DADI & DRAGANA«	
Leto 2017	
Št. izvedb:	64
Št. otrok:	1.326
Št. odraslih:	78
Skupno obiskovalcev:	1.404
Št. minut:	3.040
Št. ur:	51
Leto 2018	
Št. izvedb:	112
Št. otrok:	7.971
Št. odraslih:	185
Skupno obiskovalcev:	2.156
Št. minut:	6.650
Št. ur:	111

Leto 2019	
Št. izvedb:	65
Št. otrok:	1.137
Št. odraslih:	107
Skupno obiskovalcev:	1.244
Št. minut:	4.127
Št. ur:	68,78

6.5 PROJEKTI, KI SPODBUJAJO ZGODNJO IN BRALNO PISMENOST IN VPLIV IZVEDBE PRAVLJIČNIH URIC NA DRUGE PROJEKTE V SŠK

V Slovenski študijski knjižnici s kar nekaj projekti za otroke in družine promoviramo kulturo branja in spodbujamo zgodnjo in bralno pismenost, večino projektov (ki niso fizično vezani na knjižnico) smo ob izvedbi pravljčnih uric promovirali tudi na terenu. Presenetilo nas je, da smo s pravljčnimi uricami povečali udeležbo tudi pri projektih, ki niso namenjeni samo mladim.

Bralna značka, ki jo vodi Društvo Bralna značka Slovenije – ZPMS, je na avstrijskem Koroškem prisotna že 43 let in je zelo priljubljena. Za šole in vrtce jo koordinira Slovenska študijska knjižnica. S pravljčnimi uricami na terenu smo uspeli motivirati in neposredno k projektu povabiti še preostale šole in vrtce, ki še niso sodelovali pri Bralni znački. Tako smo med letoma 2016 in 2019 na novo pridobili skoraj štiristo bralcev, kar je razvidno tudi iz spodnje tabele. Leta 2016 je pri Bralni znački sodelovalo 505 otrok, naslednje leto že 556, leta 2018 že 865 in leta 2019 894.

Preglednica 2: Statistika projekta Bralna značka

Leto:	Število sodelujočih otrok pri Bralni znački:
2016	505
2017	556
2018	845
2019	894

Potujoča knjižnica

Kot smo že omenili, s pravljničnimi uricami na terenu spodbujamo tudi delovanje potujoče knjižnice; v tem primeru izposojene knjige šolam in vrtcem tudi dostavimo. Tako skrbimo, da so sodelujoče inštitucije seznanjene z aktualno slovensko literaturo in s knjižnimi novostmi. Število potujočih knjižnic/zabojev se je povečalo, statistike, ki smo jo začeli voditi leta 2019, še ne moremo primerjati. Opažamo, da udeleženci pravljničnih uric na terenu vse bolj uporabljajo tudi te možnosti.

Malček bralček je bralna značka, namenjena otrokom od prvega do tretjega leta starosti. Ker s pravljničnimi uricami obiskujemo tudi jasli, smo se odločili, da tudi za te malčke pripravimo bralno značko. Poleg pravljničnih uric in potujoče knjižnice do sedaj še v noben projekt nismo aktivno vključili tudi staršev in vzgojiteljev. Projekt, ki se je pokazal kot uspešen, se izvaja v knjižnici in tudi v nekaterih jaslilih. Za otroke, učitelje in starše smo pripravili prav posebne bralne kovčke, v katerih so navodila, kako otroka motivirati za branje, tri kartonke, pobarvanka in naprstne lutke za dodatno zabavo ob branju. Na nastanek tega projekta je vsekakor vplivala izvedba pravljničnih uric na terenu, vzgojiteljice so namreč izrazile željo po še večji vključitvi knjižnice pri promoviranju bralne kulture. Ob zaključni prireditvi v knjižnici bodo nekateri otroci prvič obiskali knjižnico.

Moja družina bere je projekt, s katerim želimo družine spodbuditi k skupnemu branju, k skupnim pogovorom o prebranem in h kvalitetnemu preživljanju prostega časa. Otroci in starši ob branju ustvarijo t. i. družinsko knjigo in jo razstavijo na zaključni prireditvi. K projektu, ki smo ga začeli izvajati oktobra 2019, se je prijavilo že več kot trideset družin. Posebnega vpliva na ta projekt pravljnične urice na terenu nimajo, bomo pa lahko ta projekt v prihodnje promovirali tudi na šolah in v vrtcih, ki jih obiskujemo.

Pobeg v knjižnico je namenjen najstnikom. Z njimi v knjižnici skupaj beremo različna besedila in se pogovarjamo o učnih strategijah. To je tudi čas, ko lahko zapišejo vse, kar jim leži na duši in napisano odložijo v zaboj (NAPIŠI, DELI, PREBERI MISEL). Ob naslednjem srečanju zapisane misli preberemo in se o njih pogovorimo, v knjižnici nato poiščemo ustrezno literaturo, ki pomaga reševati »problem«. S tem projektom spodbujamo knjižnično vzgojo. Nekateri najstniki povedo, da so se s knjižnico seznanili, ko jih je Dadi obiskal v šoli. Iz tega lahko sklepamo, da s pravljničnimi uricami promoviramo knjižnico ter spodbujamo otroke, da tudi pozneje obiskujejo knjižnico.

Glasno branje je projekt, v katerem zaposleni v Slovenski študijski knjižnici malce razvijamo

svoje uporabnike. Glasno jim preberemo vse, kar bi radi prebrali sami, a ne morejo. Na pomoč jim priskočimo tudi pri treningu glasnega in pravilnega branja ter pravilne izgovarjave. Skupaj beremo slovenske in nemške knjige. V zadnjem času je zelo priljubljeno branje v nemškem jeziku, saj je v knjižnico včlanjenih veliko priseljencev iz Slovenije. Na ta projekt pravljične urice nimajo posrednega vpliva, je pa to vsekakor eden izmed načinov, s katerimi krepimo bralno pismenost in promoviramo bralno kulturo.

6.6 PREVERJANJE HIPOTEZ

S prvo tezo smo predvidevali, da so uporabniki zadovoljni z izvedbo pravljičnih uric in da s takšnim načinom dela spodbujamo zgodnjo in bralno pismenost otrok, saj jim s tem pomagamo doseči tudi višjo raven bralne in drugih pismenosti. Glede na odgovore respondentov (in vpliv pravljičnih uric tudi na druge projekte in potujočo knjižnico) lahko prvo hipotezo gotovo potrdimo, saj smo se zelo celostno posvetili realizaciji zadanih knjižničnih vlog, ki vključujejo tudi pravljično urico. V pravljično urico »Dadi in leteča torba« smo vključili različne metode pedagoškega in bibliopedagoškega dela. S predhodno pripravo, poznavanjem okolja in jezikovne usposobljenosti dvojezičnih otrok smo se izognili temu, da pravljične urice ne bi ustrezale dvojezičnim šolam in vrtcem.

Druga hipoteza je predvidevala, da se učiteljem izbira knjige za pravljične urice glede na znanje slovenskega jezika otrok zdi včasih prezahtevna. Delno lahko potrdimo tudi drugo hipotezo, saj so skupine otrok, ki se udeležujejo pravljičnih uric, zelo heterogene, zato je zelo pomembna komunikacija med izvajalko, učitelji in vzgojitelji. Važno je, da se pričakovanja uskladijo in se pripravi pravljična urica, ki bo tako koristna kot tudi uporabna za vse otroke, ne glede na njihovo jezikovno znanje. Vsak otrok mora dobiti nekaj, kar bo pripomoglo k njegovemu razvoju bralne pismenosti.

Predvidevamo, da s pravljičnimi uricami na šolah in v vrtcih spodbujamo medkulturni dialog in kulturo sodelovanja. Presenetilo nas je dejstvo, da dvojezične šole in vrtce obiskujejo tako otroci, ki niso koroški Slovenci, kot otroci, ki niso dvojezični. Izvajalka se pogosto znajde pred skupino, kjer skoraj nihče ne zna slovensko. Anketiranci so nam pojasnili, da so takšni vzgojno-izobraževalni programi zadnja leta zelo priljubljeni, saj veljajo za zelo kakovostne in odpirajo več možnosti za nadaljnje šolanje. Z izvedbo pravljičnih uric v slovenskem jeziku na tak način vsekakor spodbujamo medkulturni dialog in kulturo sodelovanja. Tako lahko to hipotezo v celoti potrdimo.

6.7 PODLAGA ZA NADALJNJE DELO

Glede na pridobljene rezultate lahko ugotovimo, da so odzivi na izvedbo pravljčnih uric zelo dobri. Z njihovo pomočjo smo se bolje spoznali s svojimi prihodnjimi uporabniki. Ne samo da smo pridobili smernice za nove projekte in nabavo gradiva, s pomočjo pravljčnih uric smo v Slovenski študijski knjižnici dopolnili svojo ponudbo. Na terenu pridobljene informacije so odraz realnih potreb in stanja bralne pismenosti dvojezičnih otrok na avstrijskem Koroškem. Sodelovanje je ključ za večino rešitev, prav tako pa je pomembno, da zbiramo povratne informacije, s pomočjo katerih izvemo, kaj uporabniki želijo, in se prepričamo, da smo na pravi poti. Spoznali smo, da se je treba prilagajati spremembam in biti vsestransko proaktiven; en dobro izpeljan knjižnični projekt lahko pozitivno vpliva na vse druge projekte.

7 ZAKLJUČEK

Friedrich Schiller je v Bettelheimovi knjigi takole razmišljal: »Pravljice, ki so mi jih pripovedovali v otroštvu, imajo globlji pomen kakor resnice, katerih me je naučilo življenje« (Schiller, 1984, cv: Bettelheim, 1999, str. 10). Pravljčna urica je vsekakor najustreznejši način motiviranja otrok, da prisluhnejo zgodbi in se navdušijo za knjigo. Če v pravljčno urico vključimo še lutko, ki je prav tako kot oni večjezična, lahko ta postane tudi simbol za branje in knjižnico. Zelo pozitivno nas je presenetilo, ko smo otroke iz Ljudske šole 24 in dvojezičnega vrtca Sonce v Celovcu leta 2018 povabili, da narišejo risbice za razstavo z naslovom »Knjižnica in branje«. Skoraj vsi so narisali Dadija. Med njimi je bilo še nekaj risbic knjižnih polic in »knjižni črv«, simbol Bralne značke v knjižnici. Tudi to je verjetno eden izmed pokazateljev, da so bili storjeni premiki na področju promocije in razvoja bralne kulture. V njih smo vzbudili tudi radovednost, zanima jih, od kod je prišel pravljčar Dadi, ali je tudi on otrok in ali je sploh človek. Pridobljene informacije na terenu in analiza povratnih informacij so nam pokazali, da smo na pravi poti. Zato smo se odločili, da otrokom odgovorimo na njihova vprašanja z zgodbo. Tako je nastala dvojezična slikanica *Dadi in leteča torba*, ki otrokom igrivo ponudi odgovore, odraslim pa sporoča, kako pomembne za celostni razvoj otroka so pravljice in branje. Pri tem nismo pozabili na otroke z bralnimi težavami in smo knjigo oblikovali tako, da je primerna tudi za dislektike. Izdajatelja dvojezične knjige, ki jo je

ilustrirala Maja Lubi in bo izšla novembra 2019 v Knjižnem daru Slovenske prosvetne zveze za leto 2020, sta Slovenska prosvetna zveza in Knjigarna Haček iz Celovca, založnik pa Javni sklad Republike Slovenije za kulturne dejavnosti. S pravljičnimi uricami želimo poudariti tudi pomembnost jezika, saj je jezik naša identiteta. Bilingvizem in bikulturnost sta obogatitev tako za posameznika kot za družbo. Zahvaljujoč aktivni dvojezičnosti imajo govorniki na avstrijskem Koroškem aktiven in pasiven dostop do dveh kultur, kar je resnično bogastvo.

8 NAVEDENI VIRI IN LITERATURA

- Bettelheim, B. (1999). *Rabe čudežnega: O pomenu pravljic*. Ljubljana: Studia humanitatis.
- Dolinšek Bubnič, M. (1994). Vsi otroci radi berejo, če ... *Knjižnica*, 38(3/4), 115–120.
- Filipović, R. (1986). *Teorija jezika u kontaktu: Uvod u lingvistiku jezičnih dodira*. Zagreb: Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti.
- Haramija, D. (2004). Književna, knjižna in knjižnična vzgoja v vrtcu in prvem triletju osnovne šole. *Slovenščina v šoli*, 9(1), 13–19.
- Jamnik, T. (1994). *Knjižna vzgoja otrok od predbralnega obdobja do 9. leta starosti*. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo in šport.
- Jamnik, T. in Perko, M. (2018). *Otrok, branje, odrasli*. Ljubljana: Društvo Bralna značka Slovenije. Pridobljeno 15. 8. 2019 s spletne strani:
<https://www.bralnaznacka.si/assets/Uploads/zlozenka-BZ-2018-.pdf>
- Kobe, M., Pahor, N., Stružnik, E., Šircelj, M. in Zrimšek, I. (1990). *Vzgojno-izobraževalno delo v šolski knjižnici-mediateki*. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.
- Kropp, P. (2000). *Vzgoja bralca: Naj vaš otrok postane bralec za vse življenje*. Tržič: Učila.
- Kucler, M. (2002). Pravljičnica kot socialnopedagoška intervencija. *Socialna pedagogika*, 6(1), 21–46. Pridobljeno 18. 9. 2019 s spletne strani:
<http://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:DOC-6PFK3M8K>
- Nacionalna strategija za razvoj bralne pismenosti: (predlog, 5. 4. 2017)*. (2017). Ljubljana: Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport. Pridobljeno: 26. 10. 2019 s spletne strani:
http://www.mizs.gov.si/fileadmin/mizs.gov.si/pageuploads/novice/doc/Bralna_Pismo_st_javna_razprava_april_2017.doc
- Novljan, S. (2005). Knjižničarstvo. V S. Rugelj (ur.), *Knjižna kultura* (str. 84–160). Ljubljana:

Laketić, D., Knjižnica na obisku: spodbujanje zgodnje in bralne pismenosti v Slovenski študijski knjižnici v Celovcu. Pisna naloga za bibliotekarski izpit

UMco.

O nas. (2017). Celovec: Slovenska študijska knjižnica. Pridobljeno 5. 9. 2019 s spletne strani:

<http://celovec.sik.si/sl/o-nas/>

Pečjak, S. (2003). Porajajoča se pismenost. V M. Blatnik Mohar (ur.), *Beremo skupaj:*

Priročnik za spodbujanje branja (str. 119–123). Ljubljana: Mladinska knjiga.

Pravne osnove. (2019). Celovec: Narodni svet koroških Slovencev. Pridobljeno 24. 10. 2019 s

spletne strani: https://www.nsk.at/za_vas_fuer_euch/sl/C26/pravne-osnove

Strokovna priporočila in standardi za splošne knjižnice (za obdobje 2018–2028). (2018).

Ljubljana: Nacionalni svet za knjižnično dejavnost.

Šircelj, M., Kobe, M. in Gerlovič, A. (1972). *Ura pravljič*. Ljubljana: Mladinska knjiga.

Týrová, Z. (2008). Slovensko-srbský bilingvizmus vo Vojvodine. V A. Gálisová in A.

Chromová (ur.), *Varia 15, zborník materiálov z XV. Kolokvia mladých jazykovedcov*

(str. 632–637). Bratislava: Slovenská jazykovedná spoločnosť pri SAV.

Unuk, D. (1997). *Osnove sociolingvistike*. Maribor: Pedagoška fakulteta.

Vilar, P. (2017). *Proaktivna splošna knjižnica za bralno pismenost in bralno kulturo*. Ljubljana:

ZBDS.

Zalokar Divjak, Z. (2002). *Brez pravljič ni otroštva*. Krško: Gora.

Zalokar Divjak, Z. (1998). *Vzgoja za smisel življenja*. Ljubljana: EDUCY

Priloga 1: Vabilo v nemščini

Sehr geehrte Damen und Herren,

bereits im vergangenen Schuljahr fand in der Slowenischen Studienbibliothek gelegentlich die Märchenstunde mit DADI und DRAGANA statt, die unsere jüngsten Leser mit Märchen und Abenteuergeschichten unterhielten.

Gemeinsam mit dem Slowenischen Kulturverband aus Klagenfurt können wir Ihnen mit Freude mitteilen, dass uns DADI und DRAGANA auch in diesem Schuljahr mehrmals in der Slowenischen Studienbibliothek besuchen und in ihrer Märchenstunde den Kindern Unterhaltung und Entspannung bieten werden.

Heuer bieten wir Ihnen darüber hinaus auch die Möglichkeit, DADI und DRAGANA nach vorheriger Terminvereinbarung in Ihre Einrichtung einzuladen. Tagen möglich: Montag – Dienstag von 08:00 bis 13:00 Uhr.

Die Märchenstunde findet in slowenischer Sprache statt, dauert ca. 1 Schulstunde (45 min.) und ist für Sie kostenlos. Das Programm ist auf das Alter der Kinder abgestimmt, daher bitten wir Sie, uns das Alter Ihrer Gruppe bzw. die Klasse mitzuteilen, die an der Märchenstunde teilnimmt.

Die Märchenstunde mit DADI und DRAGANA ist sehr beliebt, und die Kinder sind begeistert, denn Dragana liest die Märchen und Geschichten zusammen mit ihrer Puppe DADI vor. DADI ist ein polyglotter, vielsprachiger Junge, er bereist die Welt in einer Zaubertasche und erzählt den Menschen Märchen und Geschichten. Als Dankeschön bringen sie ihm dafür jedes Mal eine neue Sprache bei.

Die Märchen und Geschichten enthalten immer eine Moral bzw. einen erzieherischen Aspekt, sodass die Kinder Spaß haben und auch etwas dabei lernen.

Anbei finden Sie einen Link zu unserer Internetseite, wo Sie weitere Informationen über das Projekt sowie einige Bilder finden:

<http://celovec.sik.si/de/marchenstunde-mit-dragana-und-dadi/>

Für weitere Informationen und bei Fragen erreichen Sie uns unter der Telefonnummer +386 40 172 379 sowie per Email unter pravljicneurice@gmail.com.

Wir freuen uns auf eine Zusammenarbeit mit Ihnen.

Das Team der Slowenischen Studienbibliothek

Slovenski kulturni zveza
Slovenischer Kulturverband
Gabelsbergerstrasse 5/2
9000 Klagenfurt/Celovec
Tel.: (+43) (0)463 21 43 00
Fax: (+43) (0)463 21 43 00 – 71
E-Mail: skz@sko.at

SPZ

SSK
Slovenska študijska knjižnica
Slowenische Studienbibliothek

Slovenska študijska knjižnica
Slowenische Studienbibliothek
G-9000 Klagenfurt/Celovec
Tel. & Fax: +43 (0)463 223 56
ssk@celovec.sik.si

Spoštovani,

že v lanskem šolskem letu sta nas v Slovenski študijski knjižnici občasno obiskala DADI in DRAGANA, ter našim najmlajšim obiskovalcem s pravljicami in svojimi dogodivščinami popestrila vsakdan.

V sodelovanju s Slovensko prosvetno zvezo iz Celovca vam iz Slovenske študijske knjižnice z veseljem sporočamo, da nas bosta DADI in DRAGANA tudi v letošnjem šolskem letu obiskovala v knjižnici ter otrokom nudila zabavo in sprostitvev.

Letos pa vam poleg tega nudimo tudi možnost, da vas DADI in DRAGANA obiščeta v vaši ustanovi. Ponudba velja od oktobra 2017 do konca marca 2018, obisk pa je možen ob ponedeljkih, sredo, četrtek in petek med 08:00 in 15:00 uro.

Pravljicne urice potekajo v slovenskem jeziku, trajajo približno 1 šolsko uro (45 min.) in so za vas brezplačne. So prilagojene glede na starost otrok, zato naprošamo, da ob sodelovanju sporočite tudi starost otrok, ki bi se udeležili pravljicnih uric.

Pravljicne urice so se izvajale in se še vedno izvajajo v knjižnici v Celovcu in imajo zelo dober odziv. Otroci so zelo navdušeni, saj DRAGANA pravljice bere z lutko po imenu DADI, ki je poliglot. DADI potuje po svetu v čarobni torbi in ljudem pripoveduje pravljice, oni pa ga v zahvalo vsakič naučijo novega jezika.

Pravljice prav tako vedno vsebujejo nek izobraževalni oziroma moralni nauk, da se otroci tudi česa naučijo.

Prilagamo še povezavo naše spletne strani, kjer dobite dodatne informacije in vidite tudi nekaj fotografij projekta:

<http://celovec.sik.si/sl/pravljicne-urice-z-dragano-in-dadijem/>

V primeru dodatnih vprašanj oziroma rezervacij nas lahko kontaktirate na elektronsko pošto pravljicneurice@gmail.com ali po telefonu +386 40 172 379.

Veselimo se sodelovanja z vami.

Lep pozdrav,

Tim Slovenske Študijske knjižnice

Slovenska prosvetna zveza
Slovenskischer Kulturbund
Gabelsbergerstrasse 52
A-9020 Klagenfurt/Celovec
Tel.: (+43) (0)483 323 00
Fax: (+43) (0)483 323 00 - 71
E-Mail: spz@nic.at

SPZ

SSK
Slovenska študijska knjižnica
Slovenische Studienbibliothek
A-9020 Klagenfurt/Celovec
Michaelstraße 4
Tel. & Fax: +43 (0)483 323 05
ssk@celovec.sik.si

Slovenska študijska knjižnica
Slovenische Studienbibliothek
A-9020 Klagenfurt/Celovec
Michaelstraße 4
Tel. & Fax: +43 (0)483 323 05
ssk@celovec.sik.si

Spoštovani,

zelo smo veseli, da ste se odločili vašim varovancem/šolarjem ponuditi pravljíčne urice za dvojezične otroke. Ker želimo le najboljše za otroke, nas zanima ali smo na pravi poti. Veliko nam pomeni vaše mnenje, zato vas lepo prosimo, da odgovorite na par kratkih vprašanj.

ŠOLA:

VRTEC:

Datum:

Ime in priimek učitelja/vzgojitelja:

Razred in starost otrok:

Število skupin:

Število otrok:

Ali so teme oz. pravljíce ustrezne, glede na starost otroka?

☐ DA

☐ NE (prosimo za obrazložitev)?

Kaj vam je posebej všeč?

Bi glede izvedbe pravljíčne urice kaj spremenili (predlog, komentar)?

Hvala za vaše predloge in komentarje z veseljem jih bomo upoštevali.

Lep pozdrav

Slovenska študijska knjižnica
Slovenska študijska knjižnica
Göbelstrasse 5/2
A-4000 Klagenfurt/Celovec
Tel: (+43) (0)940 21 43 00
Fax: (+43) (0)940 21 43 00 - 11
E-Mail: spz@slk.si

SPZ

SSK
Slovenska študijska knjižnica

Slovenska študijska knjižnica
Slovenska študijska knjižnica
A-4000 Klagenfurt/Celovec
Tel: & Fax +43 (0)940 202 46
slk@celovec.si

Priloga 4: Vzorec vprašalnika in odgovori

VPRAŠANJE 1: Ali so teme oz. pravljice ustrezne, glede na starost otroka?

Odgovori:

- 1) Da, zelo ustrezajo.
- 2) Da.

VPRAŠANJE 2: Kaj vam je posebej všeč?

Odgovori:

- 1) Leteči nahrbtnik, Dadi, predvsem pa zelo prijazen značaj knjižničarke.
- 2) Podrobna in jasna obrazložitev vsebine, gibalne vaje.
- 3) Vaje, predstava knjige.
- 4) Gibanje.
- 5) Zelo enostavna knjiga, ampak je veliko za gledati (slike).
- 6) Predstavitev knjige je zelo dobra, Dadi skrbi za spremembo.
- 7) Da so bili otroci vključeni v pravljico in so lahko aktivno sodelovali!
- 8) Lutka Dadi, pravljичni prah, potujoči nahrbtnik, pozdrav otrok, knjige in način branja in pripovedovanja, telovadba navrh.
- 9) Konverzacija, vprašanja, odlična predstava.
- 10) Brain gym, otroci so sodelovali in z zanimanjem sledili.
- 11) Lepa izgovorjava.
- 12) Uvod z lutko.
- 13) Poskus interakcije z učenci, tudi če odgovori s strani učencev bolj redko pridejo (ali samo od nekaterih).
- 14) Zelo doživeto branje, pristen stik z otroki, mini telovadba »brain gym«, lutka Dadi.
- 15) Aktivacija otrok in vzbujanje pozornosti z lutko. Jezikovno zelo dobro izbrana knjiga.
- 16) Način in pristop.
- 17) Veselje, angažma pravljicarke! Zna navdušiti vse otroke! Brain-gym, top!
- 18) Da je prisoten tudi Dadi, Dragana ustvarja prijetno vzdušje in veselje, razgibane urice.
- 19) Čarobni nahrbtnik.
- 20) Način pripovedovanja. Prijazna Dragana. Nahrbtnik in Dadi.
- 21) Aktivno oblikovana ura z gibi ... Luštne knjige, primerne za naše otroke.

- 22) Primerno izbrana literatura, posredovanje izbranega, motivacija, razgibanost ure, prijaznost.
- 23) Živahno branje oz. pripovedovanje, vključitev otrok v dejanje.
- 24) Celotna pravljíčna urica nam je všeč in otrokom se dopade.
- 25) Živo branje – gibi – poslušanje.
- 26) Primerne zgodbe, zanimive uganke in dobra volja; dobro pripravljena in avtentična predavateljica.
- 27) Uganke in vaje k zgodbi.
- 28) Gibanje.
- 29) Da je bila tema primerna dnevu (pustni torek). Da so otroci lahko aktivno sodelovali.
- 30) Bilo je zelo živahno in otrokom primerno izvedeno.
- 31) Enostavno besedišče.
- 32) Punčka Dadi in živahno pripovedovanje od Dragane.
- 33) Lutka Dadi, telovadba; pozdrav – komunikacija otrok z lutko; vsakdanja komunikacija!
- 34) Predstavitvev otrok z lutko, primerna zgodba vaje za koordinacijo in dihanje!
- 35) Raznolikost enote: branje in gibalne vaje + uganke.
- 36) Živa pripoved v slovenskem jeziku = da ne prevajate.
- 37) Doživet individualne pozdrav z vsakim otrokom. Motivacija, čaranje, predstavitev Dadija, dobro izbrana literatura, razgibavanje, vmesni vložki, petje ... Prijaznost Dragane!
- 38) Začetek, ko se otroci predstavijo; raznolikost. Motivacija otrok, igriv pristop k branju.
- 39) Otrokom dobro prilagojeno.
- 40) Enostavno besedilo in razumljivo za otroke.
- 41) Živo predavanje z lutkami in luštnimi knjigami.
- 42) Zelo nazorno prebrana zgodbica. Dobra animacija. Simpatična interpretacija.
- 43) Direktna in otrokom primerna komunikacija. Avtentična pravljíčarka. Otroke vključi v vaje na igriv naćin, zna otroke motivirati!
- 44) Dobro izbrana literatura, spoznavanje novih besed, razlaga. S premišljenim podajanjem, s spreminjanjem glasu dodatno motivira.
- 45) Naćin pripovedovanja in popestritev šolske ure.
- 46) Da govorite zelo dobro in počasi. Da so otroci uživali.

- 47) Da poleg pripovedovanja oz. branja tudi otroci lahko doprinesejo svoje ideje. Otroci zelo težko čakajo na Dadija in se ga vedno znova veselijo.
- 48) Nazoren pristop – starostni skupini primerno razgibana predstava – prijazna Dragana!
- 49) Dragana na prikupen način pritegne otroke in jih navdušuje za branje knjig.
- 50) Obdelava besedišča in ponovitev ustno še z gestiko. Ura je bila zelo primerna in otroci so bili motivirani in so radi sodelovali.
- 51) Da Dragana pri pravlji vključi otroke – dobro nagovori otroke.
- 52) Vse – Dragana in Dadi se vedno prilagodita na situacijo in vzdušje otrok. Hvala.
- 53) Odlična predstava!!!! Bil je zelo, zelo, zelo lep!!!
- 54) Da je gospa zelo spontano nagovorila učence in vpletla njihove reke, vprašanja in opazke.
- 55) Izbrana knjiga, lutka, interakcija z otroki, stalna uporaba slovenščine.
- 56) Predstava, knjiga, lutka, ...
- 57) Zgodbe so res primerne za starost in znanje otrok.
- 58) Zelo dobro organizirano, telovadba na začetku. Čarobni prah in pozdrav Dadija.
- 59) Angažirana učiteljica. Prijaznost. Fletna zgodba.
- 60) Otrokom sta čarobni prah in Dadi zelo všeč. Večkrat vprašajo, kdaj Dadi spet pride.
- 61) Vse, predvsem zgodba in lutka Dadi. Tudi gimnastika.
- 62) Otroški prostor, pogovor kot motivacija, pogovor k vsebini knjige. Dobro izbrana knjiga, primerna znanju naših otrok.
- 63) Bralka je zelo mirna, kar posebej vpliva na otroke.
- 64) Da je s pravljíčarko tudi Dadi (otrokom je bil zelo všeč). Motivacija, razlaga.
- 65) Gospa dela veliko z gestiko, mimiko. Zelo veliko se giba. Interaktivni kontakt z učenci.
- 66) Da so otroci lahko sodelovali. Da so s pomočjo slik lahko dobro sledili zgodbi.
- 67) Da učenci veliko govorijo in se pogovarjajo o zgodbi/knjigi, vsi učenci lahko sledijo, ker so zgodbe/knjige zelo primerne za starostno skupino!
- 68) Otroci lahko sodelujejo ob pripovedovanju oz. pri učni enoti.
- 69) Da se vključi gib.
- 70) Sama slikanica (slike namesto besedila).
- 71) Pripovedovalka se je zelo trudila, da bi jo otroci razumeli. Mislim, da je bilo zelo jasno in razumljivo ob slikah pripovedovano.

- 72) Da so vsi učenci vključeni in pridejo do besede, izštevanka se vedno ponovi, tako da lahko učenci, ki se učijo slovensko z lahkoto sledijo, učenci zelo uživajo ob poslušanju in razlagi.
- 73) Uporaba slovenskega jezika v dialogu s šolarji, zgodbe so fletne.
- 74) Da je tema zgodbe primerna (božič) časovnemu okviru.
- 75) Teme nagovarjajo otrokov svet. Spoznamo nam neznane zgodbe. Pravljičarka je zelo simpatična in prijazna.
- 76) Aktivno sodelovanje.
- 77) Pogovor v slovenščini.
- 78) Zelo se mi dopade mirni značaj mlade gospe, ki bere pravljice. Otrokom se dopade zmeraj isti vstop/začetek pravljичne urice. To je nahrbtnik, v katerem sta Dadi in čarobni prah. Posebno je, da tudi otroci, ki ne znajo slovensko, mirno sledijo zgodbam.
- 79) Tema »jesen«, ki je usklajena s tedensko temo v šoli.
- 80) Figura Dadi, zanimiva knjiga/zgodba zelo dobro tudi scensko predstavljena možganska gimnastika.
- 81) Da lahko otroci zraven sodelujejo.
- 82) Da so otroci vedno spet aktivno vključeni v teme oz. pravljice. Da vmes lahko tudi kaj zapojejo. Izredno lepa izgovorjava predavateljice; upošteva tudi otrokove želje in pripombe.
- 83) Dosledni slovenski pogovor. Počasno, jasno in artikulirano branje.
- 84) Predavanje v živi obliki – rekviziti, pripomočki, knjige, ... Otroci so bili vključeni. Bravo! Naprej tako.
- 85) Interpretativno prebrano besedilo, ustrezno izbrano delo – slikopis (slike za besedo) – primerno za otroke, ki ne razumejo določenih besed. Motivacijska lutka Dadi – zelo dobro.
- 86) Da se dobro prilagaja znanju otrok.
- 87) Vsebina zgodbe, Dadi, čarobni prah.
- 88) Uganka na koncu.
- 89) Doživeto pripovedovanje pravljice, leteča torba. Komunikacija z Dadijem in telovadba na koncu.

VPRAŠANJE 3: Bi glede izvedbe pravljичne urice kaj spremenili (predlog, komentar)?

Odgovori:

- 1) Ne, ker je bilo zelo dobro pripravljeno. Hvala lepa.
- 2) Ne, je odlično!
- 3) Ne.
- 4) Ne.
- 5) Ne.
- 6) Za ta male otroke bolj kratko, ali ta majhne v prvo skupino, ker pozneje koncentracija ni več tako dobra.
- 7) Ne.
- 8) Ne, se veselimo novega obiska.
- 9) Ne! Zelo priporočam te pravljíčne ure!!! Super so!
- 10) Krasno je!
- 11) Otroci so bili prav navdušeni in pozorni! Tako naprej! Hvala!
- 12) Spremembe niso potrebne.
- 13) Ne, bilo nam je zelo všeč. Otroci imajo radi Dragano in Dadija. Brain gym za razvedritev in sproščenost!
- 14) Otroci bi lahko ponovili vsebino knjige s karticami ali z nadaljevanjem stavka.**
- 15) Razdelitev skupin glede na jezikovno kompetenco.**
- 16) Važno je, da otroci dobijo prej besedni zaklad, da se pripravijo na zgodbico!**
- 17) Bilo je zelo v redu!
- 18) Ne.
- 19) Morda bi v prihodnosti napravili kakšno igríco ali predstavo, kjer bi bili vključeni vsi otroci.**
- 20) Ne, nam je bilo zelo všeč. Dobro izvedeno in konstruktívno.
- 21) Ne! Bilo je odlično. Tako naprej!
- 22) Dragana je zelo nadarjena pravljíčarka.
- 23) Da bi lutko več uporabili.**
- 24) Mogoče kakšen list z vprašanji za otroke, da bi lahko o prebranem tudi pisno odgovarjali!**
- 25) Ne.
- 26) Mogoče, da bi se ena knjiga obdelala še bolj podrobno, da bi dodali še učne liste z dialogi, besedne vrste ...**
- 27) Ne! Vse v redu.

- 28) Ne bi imela za enkrat predloga-smo navdušeni-hvala lepa!!!
- 29) Smo zelo zadovoljni.
- 30) Ne.
- 31) Vse super.
- 32) Ne! Smo zelo zadovoljni.
- 33) Večje slike. Boljše razložiti vsebino ter besede.**
- 34) Lahko bi pravljice tudi uprizorili. Kratki dialogi.**
- 35) Tako kot je, je super.
- 36) Čarobni prah bi izpustil.**
- 37) Pravljica je bila morda malo pretežka.**
- 38) Malo krajše drugič, 30 minut.**
- 39) Mogoče bi še risali kaj na temo pravljice.**